บทที่ 3

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเงื่อนไขการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้อง

บทนำ

การศึกษาวิจัยในบทนี้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับเสียงขับร้อง โดยศึกษาถึงเสียงขับร้องใน 2 ประเด็น ประเด็นแรก ได้แก่ เสียงขับร้องธรรมดา และประเด็นที่สอง ได้แก่ เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งทางทฤษฎีโดยศึกษาจากตำรา บทความต่างๆ และศึกษาในทางปฏิบัติโดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้เสียงขับร้อง และผู้ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดัดแปลงเสียงขับร้อง เพื่อให้ทราบถึงวิธีการใช้เสียงขับร้อง และวิธีการดัดแปลงเสียงขับร้องโดยเครื่องมือดิจิทัล ว่ามีคุณลักษณะตรงตามเงื่อนไขที่น่าจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ รวมถึงสอบถามความเห็นของคนในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถึงการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องและเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล นอกจากนี้ยังได้ยกตัวอย่างคดีที่มีการฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดเสียงขับร้องในต่างประเทศเพื่อเป็นกรณีศึกษา ทั้งยังกล่าวถึงปัญหาของการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องทั้งสองประเด็นดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์งานวิจัยว่าเสียงขับร้องทั้งสองประเด็นดังกล่าวสามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยหรือไม่

3.1 เสียงขับร้องธรรมดา

การขับร้อง คือ การสร้างสรรค์ทางดนตรีวิธีหนึ่งที่ง่ายและเป็นพื้นฐานที่สุดของมนุษยชาติ ซึ่งใช้วิธีการเปล่งเสียงออกมาให้เป็นเพลงต่างๆ โดยอาศัยองค์ประกอบทางดนตรีเพื่อทำให้เพลงที่ร้องมีความไพเราะขึ้น อาเธอร์ จาค็อบ (Arthur Jacobs) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเสียงไว้ว่า “มนุษย์มีวิธีการผลิตเสียงโดยใช้ตัวแทนการสั่นสะเทือนสองตัวที่เรียกว่าเส้นเสียง” อีกทั้ง วิลเลียม เบิร์ด (William Byrd) คีตกวีชาวอังกฤษในสมัยพระนางอลิซาเบ็ธที่หนึ่ง ได้สดุดีเสียงขับร้องของมนุษย์ไว้ว่า “เสียงของเครื่องดนตรีชนิดใดที่จะมาเทียบชั้นกับเสียงขับร้องของมนุษย์ได้นั้นไม่มี”

เสียงของมนุษย์จะมีลักษณะเฉพาะบุคคลแตกต่างกันไป ลักษณะของเสียงแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น เชื้อชาติเผ่าพันธ์ ภาษาดั้งเดิมของชนชาตินั้นๆ โครงสร้างของอวัยวะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงกระโหลกศีรษะ ใบหน้า โพรงจมูก รวมถึงอวัยวะที่ก่อให้เกิดเสียง โดยเฉพาะเส้นเสียง (vocal chords) เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเสียงพูดและเสียงขับร้องของมนุษย์[1]

เสียงขับร้องของมนุษย์ (Human Singing Voices) จัดว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งเสียงขับร้องนี้จัดว่าเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์ได้ดีที่สุด เสียงขับร้องของมนุษย์มีการจัดแบ่งเป็นหลายประเภท เนื่องจากช่วงเสียงสูงต่ำและคุณภาพของเสียงที่ต่างกัน[2]

โดยปกติแล้วช่วงเสียงขับร้องของผู้ชายตั้งแต่เสียงต่ำสุดจะมีประมาณ 12 เสียง ส่วนช่วงเสียงต่ำสุดถึงสูงสุดของผู้หญิงแต่ละคนก็จะมีประมาณ 12 เสียงเช่นเดียวกัน[3] ซึ่งเสียงขับร้องของมนุษย์นี้ตามหลักสากลสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ เสียงของผู้หญิงได้แก่ เสียงโซปราโน (Soprano) และเสียงอัลโต (Alto) สำหรับเสียงของผู้ชายได้แก่เสียง เสียงเทเนอร์ (Tenor) และ เสียงเบส (Bass)

นอกจากนี้เสียงทั้ง 4 ประเภทกล่าว ยังสามารถแบ่งประเภทของเสียงย่อยลงไปอีก ได้ดังต่อไปนี้

(1) เสียงโซปราโน (Soprano) คือเสียงที่สุดของผู้หญิง ปกติแล้วเสียงโซปราโนมักใช้สำหรับร้องเพลงคลาสสิค เช่น โมสาร์ท หรือเพลงของบีโธเฟ่น และมักจะเป็นการขับร้องประสานเสียง เพราะลักษณะเสียงค่อนข้างสูงและกังวาน[4] เสียงโซปราโนมีหลายลักษณะ ได้แก่

- Coloratura Soprano เป็นช่วงเสียงสูงและเล่นลีลาพลิกแพลงได้

- Lyric Soprano เป็นช่วงเสียงสูงที่มีความอ่อนหวานและเบา มีลีลาพลิกแพลงได้แต่ไม่เท่า Coloratura Soprano

- Dramatic Soprano เป็นช่วงเสียงสูงที่มีความหนักแน่นและมีพลัง เล่นลีลาต่างๆ ได้มากกว่าเสียงโซปราโนในลักษณะอื่นๆ

(2) เสียงเมซโซ โซปราโน (Mezzo Soprano) คือ เสียงกลางๆของผู้หญิง เสียงลักษณะนี้จะมีพลังและมีน้ำหนัก เพียงแต่ไม่สดใสเท่าเสียงโซปราโน

---

[1] คมสันต์ วงค์วรรณ์. (2551). ***ดนตรีตะวันตก.*** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 15-16.

[2] ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2557). ***สังคีตนิยม ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก*** (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 37.

[3] คมสันต์ วงค์วรรณ์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 16.

[4] ***สีสันหรือคุณภาพของเสียง.*** (2560). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.musiclib.co.th. [2560,17 มิถุนายน].

(3) เสียงอัลโตหรือคอนทรัลโต (Alto or Contralto) คือ เสียงต่ำของผู้หญิง[5] ลักษณะของเสียงจะเป็นเสียงที่มีพลังและหนักแน่นอย่างชัดเจน

(4) เสียงเทเนอร์ (Tenor) คือ เสียงสูงของผู้ชาย นิยมใช้มากในการร้องโอเปร่าที่เป็นผู้ชาย เสียงเทอเนอร์มักจะเป็นเสียงหลักในดนตรีโอเปร่า โดยมักจะนำไปผสมกับเมซโซโซปราโนเพื่อให้ได้เสียงอัลโต นอกจากนี้แล้วเสียงเทเนอร์ยังเป็นเสียงคีย์มาตรฐานในเพลงของโมสาร์ทอีกด้วย[6] เสียงเทเนอร์มี 2 ลักษณะ ได้แก่

- Lyric Tenor เป็นเสียงสูงสุดของผู้ชาย เสียงลักษณะนี้จะเป็นเสียงที่ไม่ค่อยมีพลังจะเป็นเสียงที่เบาและค่อนข้างสดใส

- Dramatic Tenor เป็นเสียงที่มีลักษณะหนักแน่นมีพลัง เล่นลีลาต่างๆได้

(5) เสียงบาริโทน (Baritone) คือ เสียงกลางๆของผู้ชาย ลักษณะของเสียงจะเป็นเสียงต่ำ แต่มีความสดใสกว่าเสียงเบส[7] เป็นเสียงหลักในดนตรีสมัยใหม่ของทางอังกฤษและอเมริกาด้วย เสียงบาริโทนจึงเป็นเสียงที่หาฟังได้ง่ายที่สุดตั้งแต่เพลงโอเปร่าจนมาถึงเพลงคลาสสิคปัจจุบัน

(6) เสียงเบส (Bass) คือ เสียงต่ำที่สุดของผู้ชาย แสียงลักษณะนี้เป็นเสียงที่มีความหนักแน่น ลึกและก้องกังวาน[8] พบในการร้องแทบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเพลงโอเปร่า เพลง คลาสสิคโบราณยุคโมสาร์ท บีโทเฟ่น หรือแม้กระทั่งในปัจจุบัน[9]

3.2 เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล

เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล คือ การนำเสียงขับร้องที่เป็นเสียงขับร้องเพลงโดยทั่วไปของมนุษย์ มาดัดแปลงโดยใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี วิธีการเช่นนี้เรียกว่า “การสังเคราะห์เสียง”

การแปลงเสียงดังกล่าวนี้เริ่มจากการ การสังเคราะห์เสียงพูด (Speech synthesis) โดยจะผ่านทั้งการสังเคราะห์เสียงจากซอฟท์แวร์คอมพิวเตอร์ หรือจากฮาร์ดแวร์ ที่เรียกว่า “ซินธิไซเซอร์” หมายถึงการแปลงข้อความอักษร (Text) ไปสู่เสียงที่สังเคราะห์ออกมาเป็นคำพูด ในตอนแรกเสียงจะออกมาใน

---

[5] ณรุทธ์ สุทธจิตต์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 37.

[6] ***สีสันหรือคุณภาพของเสียง***. (2560). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.musiclib.co.th . [2560,17 มิถุนายน].

[7] ณรุทธ์ สุทธจิตต์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 3. หน้า 37.

[8] เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

[9] ***สีสันหรือคุณภาพของเสียง.*** (2560). อ้างอิงแล้วเชิงอรรถที่ 6. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ลักษณะการพูดแบบหวนๆประกอบกับเสียงเย็นๆ เรียบๆ จึงเป็นที่มาของการล้อเลียนเสียงหุ่นยนต์ในยุคต้น จากนั้น ก็เริ่มมีการนำเสียงแนวนี้มาปรับแต่ง และใส่เป็นเสียงร้องแบบ “โรโบติก วอยซ์” สำหรับวงดนตรีการใช้เสียงร้องแบบ “โรโบติก วอยซ์” มีได้หลากหลายวิธี[10]เช่น

(1) ทอล์กบ็อกซ์ (Talk box) คืออุปกรณ์สร้างเสียงหุ่นยนต์ ที่อยู่ในรูปแบบของเอฟเฟคกีต้าร์ พร้อมท่อพลาสติกแบบต่อตรงเข้าปาก อุปกรณ์ชิ้นนี้เป็นที่นิยมในการใช้สร้างเสียงร้องแบบ “โรโบติก วอยซ์” อุปกรณ์ตัวนี้ถูกคิดค้นโดย Doug Forbes วิธีการคือ เสียงจากการขับร้องจะถูกส่งผ่านท่อไปยังเอฟเฟค แล้วออกมาทางไมโครโฟน ซึ่งเสียงที่ได้จะเป็นเสียงรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจน ตัวอย่างเสียงลักษณะนี้ที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ วง “สนูป ด็อกก์” เพลง "Sensual Seduction" นอกจากนี้ยังมี "California Love" ของ วง ทูพัค ชาเคอร์[11]

(2) ออโต้จูน(Pitch correction) การใส่เอฟเฟคสไตล์ “ออโต้จูน” นั้น ความตั้งใจเดิมทำมาเพื่อเป็นปลั๊กอินสำหรับการปรับเสียงคีย์ที่เพี้ยนให้ตรงกับคีย์ที่ตั้งไว้ แต่เนื่องจากความบังเอิญที่ว่าถ้าเปลี่ยนคีย์เสียงให้ตรงที่สุด ผลลัพท์จะออกมาในทางตรงกันข้าม ทำให้มีเสียงเหมือนหุ่นยนต์สมัยใหม่ และได้กลายเป็นที่นิยมอย่างมากในเพลงป็อปสมัยใหม่ ได้รับความนิยมในช่วงที่ “เชอริลน ซาร์กิเซียน” นำมาใช้กับเพลง “Believe” จนถึงขนาดขนานนามว่า “Cher effect” จากนั้นก็ได้รับความนิยมต่อเนื่องในสายเพลงแนวฮิปฮอบ และวงดนตรีอิเล็กทรอนิกส์[12]

(3) การสังเคราะห์เสียงพูด (Speech synthesis) การสร้างเสียงหุ่นยนต์เพื่อใช้ในงานดนตรีนั้น สามารถสร้างด้วยการสังเคาะห์เสียงพูด (Speech synthesis) ได้เช่นกัน โดยวงดนตรีที่ใช้วิธีการนี้คือ Kraftwerk โดยมีการใช้คอมพิวเตอร์ซอฟท์แวร์ ในการสังเคราะห์เสียงของการขับร้อง[13]

ในช่วงหลังมีการพัฒนาด้านการสังเคราะห์เสียงขึ้นมาก จนกระทั่งมีการคิดค้นโปรแกรมสร้างเสียงร้อง ชื่อว่า “Vocaloid” โดยบริษัทยามาฮา และนี่คือต้นกำเนิดของ “Hatsune Miku” (ตัวการ์ตูนอะนิเมชั่นที่มีเสียงขับร้องจากการสังเคราะห์เสียง) นั่นเอง

ซอฟท์แวร์ทำเพลง (Ableton live) คือ การใช้ซอฟท์แวร์ทำเพลง (Digital audio workstaion) วิธีนี้จะใช้การลงทุนที่น้อยกว่า ขั้นตอนการทำงานที่ง่ายกว่าเนื่องจากปรแกรมจะคิดคำนวณไว้ให้ และยังสามารถใส่ลูกเล่นได้มากกว่าวิธีการประเภทอื่น[14] ไม่ว่าจะเป็นการตัดให้เสียงเล่นเฉพาะ

---

[10] Inearbeat. (2559). ***“เผยเบื้องหลัง เสียงร้องสไตล์หุ่นยนต์ ของเหล่าศิลปินคนดัง”***. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.inearbeat.com. [2559, 13 มกราคม].

[11] เรื่องเดียวกัน, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

[12] เรื่องเดียวกัน, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

[13] อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

[14] เรื่องเดียวกัน, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ย่านเสียงที่ต้องการ หรือการเล่นเสียงผ่าน Ring modulator หรือแม้แต่การเล่นเสียงขับร้องด้วยการ “มอดูเลต”[15] ผ่าน “ซินธิไซเซอร์”[16] เป็นต้น

3.3 การใช้เสียงขับร้องและเครื่องมือดิจิทัลที่ส่งผลต่องานที่สร้างสรรค์โดยการขับร้อง

เนื่องจากยังมีข้อสงสัยในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้อง จึงมีประเด็นต้องพิจารณาถึงลักษณะของการสร้างสรรค์งาน ว่าการที่ผู้ขับร้อง หรือนักร้องเปล่งเสียงขับร้องออกมานั้นเป็นการกระทำอันอาจทำให้ผู้ขับร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนในการเป็นผู้สร้างสรรค์เสียงขับร้องของตนหรือไม่ เพราะหากพิสูจน์ได้ว่าผู้ขับร้องเป็นผู้สร้างสรรค์เสียงขับร้องนั้นออกมา ก็ย่อมถือได้ว่าเสียงขับร้องเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลที่ส่งผลต่อการแปลงเสียงขับร้องให้ต่างไปจากเสียงขับร้องจริง คือ การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแปลงเสียงขับร้องนั้นเกิดจากการสร้างสรรค์ของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงหรือไม่ ถือเป็นปัญหาด้านเทคโนโลยี และการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลเสริมเพื่อประกอบการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้อง และเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่ใช้เสียงขับร้องและผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงในทางปฏิบัติจริง โดยได้สัมภาษณ์กลุ่มนักร้องอาชีพ รวมถึงกลุ่มและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงหรือที่เรียกว่า Sound Engineer ทำให้ทราบข้อมูลและวิธีการในทางปฏิบัติ ดังนี้

3.3.1 บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้เสียงขับร้องของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้เสียงขับร้องในการประกอบอาชีพ

คำถามที่ 1 คำถามถึงประเด็นเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea)

ผู้วิจัยได้สอบถามว่า ผู้ขับร้องมีการคิดหรือวางแผนไว้ในสมองก่อนหรือไม่ ว่าจะเปล่งเสียงขับร้องให้ออกมาในลักษณะใด เช่น การกำหนดโทนเสียงรวมถึงความหนักเบาของการเปล่งเสียงขับร้องในการขับร้องเพลงแต่ละเพลง

จากคำถามนี้ ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า เมื่อผู้ขับร้องจะทำการขับร้องเพลงในแต่ละเพลงนั้นจะต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาของเพลง เพื่อให้ทราบว่าเพลงที่ตนจะต้องขับร้องนั้นกล่าวถึงสิ่งใด ตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทเพลงนั้นมีความรู้สึกอย่างไร ซึ่งการทำความเข้าใจเนื้อหาของเพลง

---

[15] มอดูเลต คือ วิธีการเลื่อนช่วงความถี่ของสัญญาณให้ไปอยู่ที่ค่าค่าหนึ่ง

[16] ซินธิไซเซอร์ คือ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกแบบมาเพื่อสร้างเสียงจำลองโดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การเพิ่มเสียง การลดเสียง การสังเคราะห์เสียงกายภาพ การทำให้คลื่นเสียงผิดเพี้ยนรูปร่างไป

แต่ละเพลงนั้น ผู้ขับร้องแต่ละคนก็มีวิธีการที่แตกต่างกัน บางคนจะใช้วิธีการฟังเพลงตัวอย่าง (demo) ซ้ำหลายๆ รอบ บางคนใช้วิธีการอ่านและตีความทีละประโยคเพื่อให้เข้าใจความหมายของเพลง นอกจากนี้บางคนใช้วิธีการเขียนเนื้อเพลงที่ต้องขับร้องนั้นลงบนกระดาษ เพื่อทำความเข้าใจในทุกๆ คำในบทเพลงนั้น แต่ไม่ว่าผู้ขับร้องจะใช้วิธีใดก็มีจุดประสงค์เดียวกันก็คือ เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาของเพลง อารมณ์และความรู้สึกของตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทเพลง รวมถึงศึกษาบุคลิกของตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทเพลง เมื่อเข้าใจเนื้อหาและความหมายของเพลงจนสามารถตีความได้แล้วว่าเพลงๆ นั้นต้องการสื่อความหมายอย่างไร ผู้ขับร้องก็จะทำการคิดวิเคราะห์เพื่อกำหนดลักษณะการขับร้องของตนเอง กล่าวคือ ผู้ขับร้องจะคิดในสมองแล้วว่าจะใช้โทนเสียงแบบใด หรือจะเปล่งเสียงขับร้องออกไปในลักษณะใดให้เหมาะสมกับเพลงที่ตนต้องการจะขับร้อง

ในการใช้เสียงขับร้องนี้ผู้ขับร้องจะกำหนดลักษณะของการเปล่งเสียงขับร้องว่าในแต่ละเพลงนั้น จะใช้โทนเสียงลักษณะใด หรือใช้ความหนักเบาของเสียงในช่วงใดช่วงหนึ่งของเพลงในขนาดมากน้อยเพียงใด ซึ่งลักษณะการใช้โทนเสียงในการเปล่งเสียงขับร้องนี้ ส่วนหนึ่งมาจากการตีความเนื้อหาในบทเพลงที่จะทำการขับร้องเพื่อให้เข้าใจอารมณ์ที่บทเพลงนั้นต้องการจะสื่อ เช่น หากเพลงนั้นเป็นเพลงที่สื่อถึงความสุข ผู้ขับร้องก็จะใช้โทนเสียงที่บ่งบอกว่าผู้ขับร้องกำลังมีความสุขเพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังรับรู้ได้ถึงความสุขนั้น หรือหากเพลงที่สื่อถึงความเศร้า ผู้ขับร้องก็จะใช้โทนเสียงที่สื่อให้ผู้ฟังรับรู้ถึงความรู้สึกศร้าหรือเจ็บปวด ดังนั้น เมื่อได้รับผลงานเพลงที่ต้องทำหน้าที่ขับร้อง ผู้ขับร้องจะต้องคิดแล้วว่าจะต้องขับร้องในลักษณะใด แล้วกำหนดแนวทางในการเปล่งเสียงขับร้องของตนเอง[17] และในบางครั้งผู้ขับร้องอาจมีการจินตนาการว่าตนกำลังมีความรู้สึกเช่นเดียวกับในเพลง จึงเปล่งเสียงขับร้องเพื่อแสดงออกถึงสิ่งที่ตนกำลังคิดอยู่ในขณะนั้น[18]

จากการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ใช้เสียงขับร้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ใช้เสียงขับร้องจะคิดหาวิธีการขับร้อง หรือลักษณะของการใช้เสียงขับร้องที่จะใช้ในการถ่ายทอดงานเพลงแต่ละเพลงแล้วแสดงออกมาโดยการเปล่งเสียงขับร้อง เพื่อสื่อความหมายหรือเพื่อเป็นการแสดงอารมณ์ของเพลงแต่ละเพลง ดังนั้น เรื่องนี้จึงเป็นปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้อง เพราะการขับร้องถือเป็นการแสดงออกซึ่งความคิด ถือว่ามีคุณสมบัติหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ จึงมีความเป็นไปได้ที่เสียงขับร้องขับร้องจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องนำเงื่อนไขการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ประเด็นอื่นมาพิจารณาร่วมด้วย

---

[17] สุดเขต จึงเจริญ. (2560, 7 สิงหาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

[18] บงกช เจริญธรรม. (2560, 13 กรกฎาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

คำถามที่ 2 คำถามถึงประเด็นเกี่ยวกับ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity)

ผู้วิจัยได้ถามว่า ผู้ขับร้องมีการคิดหาวิธีการขับร้องหรือดีไซน์เสียงร้องของตนเองให้มีเอกลักษณ์หรือไม่ รวมถึงการใช้เทคนิคต่างๆ ในการขับร้อง เช่น การใช้เสียงเอื้อน การใช้เสียงหลบ เหล่านี้เป็นสิ่งที่นักร้องสร้างขึ้นมาด้วยตนเอง หรือลอกเลียนแบบมาจากผู้อื่นบ้างหรือไม่

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า ในส่วนของเสียงขับร้องมักจะไม่ได้เป็นไปในลักษณะที่เป็นการสร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นมา เพราะเสียงนั้นเกิดจากลักษณะเฉพาะตัว ผู้ใช้เสียงขับร้องบางคนเกิดมามีเสียงที่เป็นเอกลักษณ์และจำได้ง่ายอยู่แล้ว จึงไม่ต้องประดิษฐ์มากนัก[19] การทำให้ตนเองมีเสียงขับร้องที่มีเอกลักษณ์ส่วนใหญ่มักเป็นไปในลักษณะของการค้นหาลักษณะเด่นของตนเอง เช่น บางรายอาจฝึกซ้อมจนสามารถค้นพบว่าวิธีการร้องแบบไหนที่เหมาะกับบุคลิกของตน บางรายเกิดจากการสังเกตเห็นของผู้ควบคุมการผลิตเพลง (Producer) หรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ขับร้อง ซึ่งอาจให้คำแนะนำแก่ผู้ขับร้องว่าการขับร้องลักษณะใดที่เหมาะกับผู้ขับร้องคนนั้น เมื่อค้นพบจุดเด่นของตนเองแล้วผู้ขับร้องก็นำเอาจุดเด่นดังกล่าวนี้มาพัฒนาและฝึกฝนจนทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นที่จดจำแก่บุคคลทั่วไป ในการใช้เสียงขับร้องแต่ละครั้ง เสียงขับร้องที่เปล่งออกมานั้นไม่ได้เกิดจากการที่ผู้ขับร้องประดิษฐ์ขึ้น แต่ผู้ใช้เสียงขับร้องมักจะปรับโทนเสียงร้องให้เป็นไปในแนวทางการสื่ออารมณ์ของเพลง เช่น ขณะที่ขับร้องเพลงรัก ก็จะใช้โทนเสียงที่ฟังแล้วรู้สึกมีความสุข หรือหากเป็นขณะที่ร้องเพลงเศร้า ก็จะใช้โทนเสียงที่ทำให้รับรู้ได้ถึงความโศกเศร้าเสียใจ[20] แต่อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารผ่านการใช้โทนเสียงขับร้อง ผู้ขับร้องยังคงให้ความสำคัญกับความเป็นตัวเอง กล่าวคือ การเปล่งเสียงขับร้องเพื่อแสดงอารมณ์จะต้องคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของตัวเองเสมอ

ส่วนเทคนิคการใช้เสียงขับร้อง เช่น การเอื้อน หรือการใช้เสียงหลบ มักเกิดจากหลายๆปัจจัยรวมกัน กล่าวคือ บางรายก็เกิดจากการเรียนร้องเพลง บางรายได้มาจากการที่มีผู้ควบคุมการขับร้อง (Producer) แนะนำ บางรายก็เกิดจากการค้นพบว่าตนสามารถใช้เสียงหลบในการร้องตัวโน้ตสูงๆได้ หรือพบว่าหากเวลาที่ต้องขับร้องในตัวโน้ตสูงๆ แล้วเสียงของตนไม่แข็งแรง ก็อาจจะหาวิธีอื่นเพื่อทำให้ร้องได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ต้องคอยฝึกซ้อมร้องในหลายๆ แบบเพื่อให้ค้นพบจุดเด่นของตัวเองและสไตล์การร้องในแบบที่ใช้เสียงขับร้องสบายที่สุด[21]

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ใช้เสียงร้องขับอีกว่า ในขณะที่กำลังใช้เสียงขับร้อง ผู้ขับร้องให้ความสำคัญกับสิ่งใดมากที่สุด ระหว่างการทำเสียงขับร้องให้เอกลักษณ์หรือการถ่ายทอดอารมณ์ของเพลงนั้นให้คนฟังเข้าถึงได้มากที่สุด เพื่อให้ทราบว่าในขณะที่ผู้ขับร้องกำลังทำการขับร้องเพลงนั้น ผู้

---

[19] สุดเขต จึงเจริญ. (2560, 7 สิงหาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

[20] บงกช เจริญธรรม. (2560, 13 กรกฎาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

[21] ปราชญ์ พงษ์ไชย. (2560, 24 สิงหาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

ขับร้องกำลังทำหน้าที่เป็นผู้สร้างสรรค์เสียงขับร้อง หรือกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดงานผ่านการขับร้องเท่านั้น

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า ในขณะที่ขับร้องเพลงนั้นศิลปินจะคำนึงถึงการถ่ายทอดอารมณ์ของเพลงมากที่สุด เนื่องจากในส่วนของน้ำเสียงนั้นเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่ละคนก็จะมีลักษณะเฉพาะของเสียงแตกต่างกันออกไป อีกทั้งการฝึกฝนบ่อยๆ จะทำให้การขับร้องมีเอกลักษณ์ไปเอง ดังนั้น การถ่ายทอดอารมณ์จะเป็นสิ่งที่ตัวผู้ขับร้องจะคำนึงถึงมากที่สุดในขณะขับร้องเพลง ในบางกรณีเมื่อศิลปินทำการบันทึกเสียงร้องไปแล้ว และได้กลับมาฟังแล้วพบว่าอารมณ์ยังไม่ถึงจุดที่พอใจหรือใส่เทคนิคการร้องเกินไป ก็มีการไปขอร้องแก้เพื่อซ่อมในส่วนนั้น[22]

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ขับร้องเพื่อให้ทราบถึงระดับความวิริยะอุตสาหะของการใช้เสียงขับร้อง โดยสอบถามผู้ใช้เสียงขับร้องว่า ผู้ขับร้องทำการฝึกซ้อมขับร้องเพลงก่อนที่จะทำการขับร้องจริงในห้องบันทึกเสียง หรือก่อนขึ้นทำการแสดงสดบนเวทีมากน้อยเพียงใด

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า นอกจากการตีความในเนื้อหาของเพลงแล้วและท่องจำเนื้อเพลงให้แม่นเพื่อให้มีสมาธิกับการร้องเมื่อถึงเวลาเข้าห้องบันทึกเสียงแล้วหรือทำการแสดงบนเวทีแล้ว ผู้ขับร้องต้องซ้อมร้องเพลงนั้นให้มากที่สุด เพื่อให้เข้าถึงอารมณ์เพลงและหาวิธีสื่อสารอารมณ์ของเพลงนั้นออกมาให้ได้ดีที่สุด[23] การฝึกซ้อมถือเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับตัวศิลปินผู้ทำการขับร้องเพลง เพราะหากซ้อมมาไม่ดีก็อาจทำให้เสียสมาธิในการที่ต้องคอยดูเนื้อเพลง อาจทำให้เสียเวลาได้ บางกรณีที่ศิลปินซ้อมมาไม่ดี เมื่อถึงเวลาเข้าห้องบันทึกเสียงอาจต้องยกเลิกการบันทึกเสียงตอนนั้นเลยก็เป็นได้ นอกจากการฝึกซ้อมและตีความเนื้อหาทั้งเพลงแล้วยังต้องตีความหมายของแต่ละประโยคในเพลงอีกด้วยว่าประโยคนี้ต้องการสื่อถึงอารมณ์ในลักษณะใด[24] คำใดในประโยคที่จะต้องเน้นอารมณ์ และคำใดเป็นเพียงคำเสริมในประโยค

จากการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ใช้เสียงขับร้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การใช้เสียงขับร้องของผู้ขับร้องนั้น มุ่งเน้นถึงการแสดงอารมณ์ แสดงความรู้สึก และสื่อความหมายของเพลง และในขณะเดียวกันก็ยังคงเอกลักษณ์ในเสียงขับร้องของตนอยู่ ประเด็นนี้จึงเป็นปัญหาทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องว่า เสียงขับร้องถือเป็นงานที่สร้างสรรค์ด้วยตนเองหรือไม่ กล่าวคือ ต้องพิสูจน์ให้ปรากฏว่าการเปล่งเสียงขับร้องนักร้องนั้นถือเป็นการสร้างสรรค์ตามหลักการสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง (Originality) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญอันจะทำให้เสียงขับร้องจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

---

[22] บงกช เจริญธรรม. (2560, 13 กรกฎาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

[23] สุนันทา ยูรนิยม. (2560, 9 กันยายน). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

[24] สุดเขต จึงเจริญ. (2560, 7 สิงหาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

คำถามที่ 3 คำถามถึงประเด็นเกี่ยวกับการเป็นงานชนิดที่กฎหมายยอมรับ (Type of work)

ในประเด็นนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้เสียงขับร้องในการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยพบว่า เสียงขับร้องไม่อาจถูกจัดให้อยู่ในงานประเภทใดๆ ตามที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 บัญญัติไว้ได้เลย เนื่องจากเมื่อพิจารณาลักษณะของเสียงขับร้องแล้วพบว่าเสียงขับร้องไม่ได้มีความใกล้เคียงกับคำนิยามของงานแต่ละประเภทในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยกำหนดไว้เลย แม้งานประเภทที่มีความใกล้เคียงที่สุด คือ งานดนตรีกรรม ก็ไม่อาจถือได้ว่าเสียงขับร้องเป็นงานดนตรีกรรมได้ เพราะงานดนตรีกรรม หมายถึง *"งานเกี่ยวกับเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อบรรเลงหรือขับร้องไม่ว่าจะมีทำนองและคำร้องหรือมีทำนองอย่างเดียว และให้หมายความรวมถึงโน้ตเพลงหรือแผนภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว"* เมื่อเสียงขับร้องไม่ใช่สิ่งที่แต่งขึ้น แต่เป็นเสียงที่ถูกเปล่งออกมาจากมนุษย์ จึงไม่อาจถือว่าเสียงขับร้องเป็นงานดนตรีกรรมได้

คำถามที่ 4 คำถามเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ใช้เสียงขับร้องเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ผู้วิจัยสอบถามผู้ใช้เสียงขับร้องในกลุ่มตัวอย่างว่า ผู้ขับร้องแต่ละท่านคิดว่าเสียงขับร้องของตนควรได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่

จากคำถามนี้ ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า ผู้ใช้เสียงขับร้องส่วนใหญ่ไม่ทราบรายละเอียดในหลักการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ จึงไม่ทราบว่าเสียงของตนควรได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ แต่หากได้รับความคุ้มครองก็ถือเป็นสิ่งที่ดี[25] อย่างไรก็ตามบรรดานักร้องมีความเห็นว่า หากลิขสิทธิ์หมายความรวมถึงเสียงขับร้องที่มีอัตลักษณ์ เสียงขับร้องของตนก็ควรได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ เพราะเสียงอันมีอัตลักษณ์นั้นถือเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะทำให้งานเพลงนั้นสมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่บุคคลอื่นอาศัยการเลียนแบบอัตลักษณ์ในเสียงขับร้องของนักร้อง มาใช้ในเชิงล้อเลียน และบางกรณีอาจใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์บางประการ จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของเสียงนักร้องมีความพิเศษและมีมูลค่า[26] กฎหมายจึงควรให้ความคุ้มครอง

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์บุคคลในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวงการเพลงและใช้เสียงขับร้องในการประกอบอาชีพ ทำให้ทราบถึงแนวคิดและวิธีการใช้เสียงขับร้องของผู้ที่ปฏิบัติงานจริง ซึ่งการทราบข้อมูลในเชิงการปฏิบัติจริงนี้ สามารถนำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบให้แก่งานวิจัยฉบับนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเสียงขับร้องที่มีอัตลักษณ์ ทำให้ทราบว่าเสียงที่มีอัตลักษณ์รวมถึงเทคนิคการขับร้องต่างๆ เป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยตนเองตามหลัก Originality หรือไม่ อีกทั้งทำให้ทราบถึงปริมาณการใช้ความวิริยะอุตสาหะ ความทุ่มเทแรงกาย

---

[25] ปราชญ์ พงษ์ไชย. (2560, 24 สิงหาคม). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

[26] สุนันทา ยูรนิยม. (2560, 9 กันยายน). ***นักร้องอาชีพ.*** สัมภาษณ์.

แรงใจในการใช้เสียงขับร้อง ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าเสียงขับร้องถือเป็นงานในประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์และไม่เป็นงานที่ขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ข้อมูลดังที่กล่าวนี้สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการประกอบวิเคราะห์ว่าเสียงขับร้องสามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้แยกประเด็นการศึกษาเป็นสองประเด็น ดังนั้น เพื่อให้ทราบวิธีการปฏิบัติงานจริงในประเด็นเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดัดแปลงเสียงขับร้องมาประกอบการวิเคราะห์งานวิจัยฉบับนี้ด้วย โดยบุคคลในกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์ ได้แก่ กลุ่ม Sound Engineer เพราะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องมือดิจิทัลที่เกี่ยวกับการดัดแปลงเสียง และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

3.3.2 บทสัมภาษณ์แ กี่ยวกับเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดัดแปลงเสียงขับร้อง

คำถามที่ 1 คำถามถึงประเด็นเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea)

ผู้วิจัยได้สอบถามว่า ก่อนที่จะลงมือทำการดัดแปลงเสียงขับร้อง ผู้ดัดแปลงมีการคิดหรือวางแผนไว้ในสมองก่อนหรือไม่ ว่าจะใช้เครื่องมือดิจิทัลดัดแปลงเสียงขับร้องให้เป็นอย่างไร และการดัดแปลงนั้นได้แสดงออกมาในรูปแบบใด

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า การนำเอาเสียงขับร้องปกติของมนุษย์มาดัดแปลง เกิดจากความต้องการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความแปลกใหม่เพื่อนำมาปรับใช้กับงานเพลง[27] โดยการนำเอาเสียงที่ถูกดัดแปลงนั้นมาใส่ไว้ในส่วนใดส่วนหนึ่งของเพลง เพื่อให้เพลงนั้นมีจุดเด่นหรือมีเอกลักษณ์ขึ้นมา สร้างความจดจำให้แก่ผู้ที่ได้ฟัง การดัดแปลงเสียงขับร้องนี้สามารถดัดแปลงออกมาได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการดัดแปลงให้เป็นเสียงคล้ายหุ่นยนต์ เสียงการ์ตูน เสียงผี ซึ่งเสียงดัดแปลงแต่ละเสียงผู้ดัดแปลงจะเป็นผู้กำหนด โดยการดัดแปลงเสียงขับร้องเริ่มจากการประเมินงานเพลงก่อนว่าสามารถเพิ่มสีสันด้วยการใช้เสียงดัดแปลงได้อย่างไรบ้าง แล้วจึงคิดหาเสียงดัดแปลงที่เหมาะกับเพลงนั้นปรับใช้กับงานเพลง เพราะฉะนั้น ไม่ว่าเสียงขับร้องที่เป็นเสียงขับร้องธรรมดาจะถูกดัดแปลงให้กลายเป็นเสียงคล้ายหุ่นยนต์ เสียงการ์ตูน หรือเสียงในลักษณะอื่นใดที่แตกต่างไปจากเสียงธรรมชาติของผู้ขับร้อง ล้วนเป็นการดัดแปลงเสียงขับร้องอันเกิดจากความคิดของผู้ดัดแปลงเอง และการใช้เสียงดังกล่าวนี้อาจทำให้งานเพลงนั้นมีจุดเด่นหรือมีเอกลักษณ์ขึ้นมาได้ โดยผู้ดัดแปลงจะใช้เครื่องมือ

---

[27] ดนุภพ กมล. (2560, 17 มิถุนายน). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

ดิจิทัลในการดัดแปลง เมื่อได้ลักษณะของเสียงตามแบบที่คิดไว้แล้ว ผู้ดัดแปลงก็จะทำให้สิ่งที่อยู่ในความคิดนั้นปรากฏออกมาโดยการใช้เครื่องมือดิจิทัลดัดแปลงเสียงขับร้อง จากเสียงขับร้องที่เปล่งออกมาธรรมดาให้เป็นเสียงอื่นที่แตกต่างไปจากเสียงธรรมชาติของผู้ขับร้อง และทำการบันทึกเสียงที่ถูกดัดแปลงแล้วนั้นลงบนวัสดุใดๆ และการบันทึกที่เป็นที่สะดวกที่สุดในปัจจุบันคือ การบันทึกเป็นไฟล์เก็บไว้ในคอมพิวเตอร์[28]หรืออุปกรณ์สำหรับเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งวัสดุดังกล่าวนี้สามารถนำมาเปิดซ้ำได้ด้วยวิธีการที่จำเป็นสำหรับวัสดุชนิดนั้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดัดแปลงเสียงขับร้องให้แตกต่างไปจากเสียงธรรมชาติของมนุษย์ถือเป็นการสร้างสรรค์งานที่แปลกใหม่ให้แก่งานเพลง เมื่อผู้ดัดแปลงได้ทำให้ปรากฏซึ่งสิ่งที่ตนคิดไว้ในสมองให้บุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้ ประเด็นนี้จึงเป็นปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลว่า หากการดัดแปลงเสียงขับร้องถือเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดของผู้ดัดแปลงแล้ว ก็มีความเป็นไปได้ที่เสียงที่ถูกดัดแปลงดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆของงานเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงดังกล่าวนี้ร่วมด้วย

คำถามที่ 2 คำถามถึงประเด็นเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity)

ผู้วิจัยสอบถามว่า การใช้เครื่องมือดิจิทัลดัดแปลงเสียงขับร้องของมนุษย์ ผู้ดัดแปลงเป็นผู้ออกแบบเสียงดัดแปลงนั้นเอง รวมถึงเป็นผู้ลงมือดัดแปลงเสียงขับร้องนั้นด้วยตนเองหรือไม่

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า ผู้ดัดแปลงจะเป็นผู้ออกแบบเสียงดัดแปลงเอง โดยจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบและกำหนดแนวทางของเสียงที่ดัดแปลงนั้น โดยผู้ดัดแปลงจะประเมินจากเนื้อเสียงเสียงเดิมก่อนดัดแปลงว่าสามารถดัดแปลงให้ออกมาในรูปแบบใดได้บ้าง เพราะถึงแม้การดัดแปลงเสียงขับร้องธรรมดาของมนุษย์นั้นจะสามารถทำได้ แต่ไม่สามารถทำให้เสียงของคนหนึ่งเปลี่ยนเป็นเสียงของอีกคนหนึ่งได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับสูงสุดของการปรับแต่งเสียงเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดเช่น นักร้องบางคนเป็นคนที่มีโทนเสียงต่ำก็ไม่สามารถปรับให้กลายเป็นสูงมากจนเกินไปได้ อย่างไรก็ตาม การดัดแปลงเสียงขับร้องแต่ละแบบนั้น ผู้ดัดแปลงจะเป็นผู้พิจารณาและกำหนดรูปแบบของเสียงสำเร็จโดยพิจารณาจากเสียงขับร้องปกติของนักร้องแต่ละคน เพื่อจะประเมินได้ว่าหากนำเสียงดังกล่าวมาดัดแปลงแล้วเสียงสำเร็จจะออกมาในลักษณะใด[29] และสามารถนำมาใช้ประกอบงานเพลงในแนวทางใดเพื่อให้เกิดงานเพลงที่มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ แล้วจึงลงมือปฏิบัติโดยผู้ดัดแปลงจะใช้วิธีการปรับจูนเสียงบนแผงควบคุมเสียง หรือใช้วิธีอื่นใดตามลักษณะการใช้งานของเครื่องมือดิจิทัลแต่ละชิ้น

---

[28] วิฑูรย์ สำเร็จผล. (2560, 29 มิถุนายน). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

[29] วิฑูรย์ สำเร็จผล. (2560, 29 มิถุนายน). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

เพื่อให้ได้เสียงสำเร็จตามที่ต้องการ[30] แล้วทำการบันทึกลงบนสื่อต้นแบบสิ่งบันทึกเสียง ก็จะได้เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลที่สมบูรณ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสอบถามต่อไปอีกว่าการดัดแปลงเสียงขับร้องโดยใช้เครื่องมือดิจิทัล ผู้ดัดแปลงต้องใช้ทักษะหรือความเชี่ยวชาญด้านใดเป็นพิเศษหรือไม่ อย่างไร

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดัดแปลงเสียงขับร้อง ผู้ดัดแปลงต้องใช้ทักษะอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านวิทยาศาสตร์และศิลปะ ด้านวิทยาศาสตร์ก็คือ ความรู้ความเข้าใจในกลไกการทำงานของเครื่องมือดิจิทัล ส่วนทักษะในด้านศิลปะ คือความรู้ความเข้าใจในอารมณ์ของศิลปะทางดนตรี ซึ่งในการสัมภาษณ์นี้ ผู้ดัดแปลงเสียงขับร้องได้เปรียบเทียบการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการทำงานเพลงกับการวาดภาพจากสี ที่ต้องใช้ทักษะทั้งสองด้านเช่นกัน ด้านหนึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการผสมสี และอีกด้านหนึ่งคือฝีมือในการวาดภาพ ใช้ทักษะทั้งสองอย่างผสมกันงานจึงจะออกมาสวยงาม เช่นเดียวกับการดัดแปลงเสียงขับร้องโดยใช้เครื่องมือดิจิทัล ผู้ดัดแปลงที่มีความเชี่ยวชาญในกลไกของเครื่องมือดิจิทัลแต่ขาดความเข้าใจในงานศิลปะ ย่อมทำให้งานที่ออกมาไม่ดีเท่าที่ควร ผู้ดัดแปลงจึงต้องมีทักษะทั้ง 2 อย่าง และใช้ทักษะดังกล่าวอย่างสมดุล[31]

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดัดแปลงเสียงขับร้องโดยเครื่องมือดิจิทัล มีลักษณะเข้าเงื่อนไขของเป็นการสร้างสรรค์งานด้วยตนเองโดยไม่ได้ลอกเลียนแบบ ทั้งนี้ยังอาศัยความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญของผู้ดัดแปลง รวมถึงต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานขึ้น จึงอาจถือได้ว่าเป็นงานที่สร้างขึ้นตามหลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่จะทำให้เสียงที่ถูกดัดแปลงดังกล่าวได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ประเด็นนี้จึงเป็นปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลว่า หากการสร้างสรรค์งานของผู้ดัดแปลงเป็นการสร้างสรรค์งานขึ้นด้วยตนเอง โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบจากที่อื่นตามหลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) ก็มีความเป็นไปได้ที่จะงานนั้นจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆของงานร่วมด้วย

คำถามที่ 3 คำถามถึงประเด็นเกี่ยวกับของการเป็นงานชนิดที่กฎหมายยอมรับ (Type of work)

เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าประเภทของงานที่กฎหมายให้การยอมรับตามมาตรา 6 ที่มีความใกล้เคียงกับเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลมากที่สุดคือ งานประเภทสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งมีคำนิยามว่า สิ่งบันทึกเสียง หมายถึง *"...งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงดนตรี เสียงการแสดง หรือเสียงอื่นใด โดยบันทึกลงในวัสดุ ไม่ว่าจะมีลักษณะใด ๆอันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีกโดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น..."* ผู้วิจัยจึงสอบถามผู้ดัดแปลงถึงวิธีการบันทึก หรือการ

---

[30] ดนุภพ กมล. (2560, 17 มิถุนายน). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

[31] ดนุภพ กมล. (2560, 17 มิถุนายน). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

จัดเก็บผลงานเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงนั้นว่า เมื่อผู้ดัดแปลงได้ใช้เครื่องมือดิจิทัลดัดแปลงเสียงขับร้องจนได้เสียงสำเร็จตามที่ต้องการแล้ว ผู้ดัดแปลงมีวิธีการจัดเก็บผลงานนั้นอย่างไร

จากคำถามนี้ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า หลังจากคิดหาลักษณะของเสียงดัดแปลงที่จะนำมาใช้ประกอบกับงานเพลงแต่ละเพลงแล้ว ผู้ดัดแปลงจะทำให้ไอเดียดังกล่าวของตนนั้นปรากฏต่อสาธารณชน โดยการลงมือใช้เครื่องมือดิจิทัลดัดแปลงเสียงขับร้องที่เป็นเสียงขับร้องธรรมดาให้เป็นเสียงขับร้องที่แตกต่างไปจากเสียงธรรมชาติของนักร้องแต่ละคน จากนั้นจะทำการบันทึกเสียงที่ถูกดัดแปลงเรียบร้อยแล้วนั้นลงบนวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะใช้เป็นสื่อต้นแบบ ที่สามารถนำมาเล่นซ้ำได้ ซึ่งในปัจจุบันผู้ดัดแปลงอาจจะบันทึกลงบนคอมแพคดิสก์ แผ่นไวนิล หรือบันทึกเป็นไฟล์ข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์[32] แต่ไม่ว่าจะถูกจัดเก็บในรูปแบบใด เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงนั้นสามารถนำมาเล่นซ้ำได้โดยเครื่องมือที่ใช้สำหรับสื่อต้นแบบแต่ละประเภทดังกล่าว

สำหรับการบันทึกงานลงบนวัสดุใดๆ ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานดัดแปลงเสียงขับร้อง เพราะหากไม่มีการบันทึกงานไว้แล้ว ก็จะไม่สามารถแสดงให้งานนั้นปรากฏให้บุคคลทั่วไปรับรู้ได้ ดังนั้น เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ไม่ว่าจะดัดแปลงให้เป็นเสียงขับร้องเพียงอย่างเดียวไม่มีดนตรีประกอบ หรือดัดแปลงให้เป็นเสียงขับร้องเพื่อใช้ในงานเพลงที่มีดนตรีประกอบ ก็จะต้องถูกบันทึกลงบนวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ

ประเด็นนี้จึงเป็นปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลว่า เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงจะถูกบันทึกลงบนวัสดุใดๆที่สามารถนำมาเล่นซ้ำได้เมื่อใช้กับอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับวัสดุประเภทนั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานที่ตรงตามคำนิยามของงานสิ่งบันทึกเสียง ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 และปัจจุบันนี้งานดังกล่าวยังไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลมีคุณสมบัติของการเป็นงานสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่งานดังกล่าวสามารถได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาเงื่อนไขอื่นๆประกอบเพื่อพิสูจน์ให้ชัดแจ้งว่าเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงมีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์การได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

คำถามที่ 4 คำถามเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ดัดแปลงเสียงขับร้องโดยใช้เครื่องมือดิจิทัลเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ผู้วิจัยได้สอบถามว่า งานเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ควรได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่

---

[32] ดนุภพ กมล. (2560, 17 มิถุนายน). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

จากคำถามนี้ ผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดัดแปลงเสียงขับร้องมองว่าเสียงที่ถูกดัดแปลงถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นใหม่โดยการใช้เครื่องมือดิจิทัล ถือว่าเป็นงานดนตรีชิ้นใหม่ เมื่อเป็นงานดนตรีชิ้นใหม่ จึงควรได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ [33]

เหตุผลที่ผู้วิจัยที่ทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องมือดิจิทัลที่สามารถดัดแปลงเสียงขับร้องดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ทราบถึงระดับของการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในด้านต่างๆ รวมถึงความวิริยะอุตสาหะในการปฏิบัติงานและในการผลิตสิ่งบันทึกเสียงซึ่งมีการดัดแปลงเสียงขับร้องประกอบอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งบันทึกเสียงนั้น ซึ่งองค์ประกอบดังที่กล่าวมานี้สามารถนำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อตอบโจทย์ของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ว่าเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลนั้นถือเป็นงานที่สามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์นี้ไปประกอบการวิเคราะห์ในบทต่อไป

3.4 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องตามกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา

เพื่อศึกษาถึงปัญหาการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาคดีความที่เกี่ยวกับกรณีการฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในเสียงขับร้อง พบว่าในสหรัฐอเมริกา มีคำพิพากษาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องที่น่าสนใจ ได้แก่คดี Bette Midler v. Ford Motor Company[34]

3.4.1 Bette Midler v. Ford Motor Company 1988

ในคดีนี้ Bette Midler ได้ฟ้อง Ford Motor Company ว่าละเมิดลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องของตน โดย Bette Midler เป็นนักร้องและนักแสดงหญิงผู้มีชื่อเสียงโด่งดังชาวอเมริกัน ได้ฟ้องร้อง Ford Motor Company ว่าทำการละเมิดสิทธิ์โดยใช้เสียงร้องและเอกลักษณ์ของเธอโดยอาศัยนักร้องอีกคนที่พยายามเลียนแบบเสียงให้ใกล้เคียงเสียงขับร้องของเธอมากที่สุด เพื่อทำการโฆษณาในเชิงพาณิชย์

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัทออแกไนซ์ Young & Rubicam ผู้ซึ่งรับจัดทำชิ้นงานโฆษณา ได้เสนอโครงการที่มีชื่อว่า Yuppie Campaign ต่อ Ford Motor Company โดยเปิดเพลง “Do You Want To Dance,” ที่ขับร้องโดย Bette Midler จากอัลบั้ม “The Divine Miss M.” ของเธอในปี 1973 หลังจากการนำเสนอแล้ว Ford Motor Company ตกลงยอมรับไอเดีย จากนั้นออแกไนซ์ดังกล่าวได้ติดต่อไปยังผู้จัดการของ Bette Midler เพื่อให้เธอมาขับร้องเพลงประกอบโฆษณา แต่ปรากฏว่าเธอปฏิเสธ จากนั้น

---

[33] ไม่ประสงค์เปิดเผยชื่อ. (2560, 3 กรกรฎาคม). ***Sound Engineer***. สัมภาษณ์.

[34] คดีระหว่าง Bette Midler V. Ford Motor Company (1988).

Young & Rubicam ได้ติดต่อให้ Ula Hedwig ซึ่งเป็นนักร้องสำรองของ Bette Midler มาสิบปี ซึ่งมีเสียงคล้ายกับ Bette Midler เพื่อให้มาทำการขับร้องและบันทึกเสียงสำหรับงานโฆษณานี้ Hedwig ได้ทำเดโมเทปมาและในที่สุดเธอก็ได้งานนี้ Hedwig พยายามขับร้องเพื่อเลียนแบบเสียงของ Bette Midler อย่างสุดความสามารถของเธอ และเมื่อมีการบันทึกเสียงปรากฏว่าเสียงของ Hedwig เหมือนกับ Bette Midler มากจนเหมือนคนเป็นเดียวกัน[35]

หลังจากที่โฆษณาชิ้นนี้ออกอากาศ Bette Midler พบว่าเสียงขับร้องเพลง “Do You Want To Dance” คล้ายตนมาก นอกจากนี้ยังมี Ken Fritz ผู้จัดการในธุรกิจบันเทิงซึ่งไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ Bette Midler ได้ประกาศว่าเขาได้ยินโฆษณานี้มากกว่าหนึ่งครั้งและคิดว่าเพลงนี้ขับร้องโดย Bette Midler ในโฆษณาชิ้นนี้ไม่ได้มีการใช้ภาพ หรือชื่อของ Bette Midler แต่ทั้งนี้ Young & Rubicam ได้รับอนุญาตในการใช้เพลงจากเจ้าของลิขสิทธิ์อย่างถูกต้อง ประเด็นปัญหาในข้อนี้คดีนี้มีเฉพาะเรื่องการคุ้มครองเสียงขับร้องของ Bette Midler เท่านั้น ซึ่งในคดีศาลให้ความเห็นว่าไม่มีกฎหมายหรือหลักกฎหมายใดๆ ที่ให้การคุ้มครองการเลียนแบบเสียงขับร้องของ Bette Midler และสรุปคำตัดสินให้เป็นคุณแก่จำเลย

Bette Midler ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาคที่ 9 ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยศาลได้ยืนคำแถลงข้อพิพาทตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของรัฐบาลกลางระบุว่า การเลียนแบบผลงานที่บันทึกไว้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แม้จะเป็นกรณีที่นักแสดงคนหนึ่งตั้งใจเลียนแบบการแสดงของผู้อื่น ถึงแม้การที่ฟอร์ดจงใจลอกเลียนแบบเสียงของ Midler เพราะเธอได้รับความนิยมและต้องการใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ของเธอ แต่ศาลก็ได้ตัดสินตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของรัฐบาลกลาง โดยให้เหตุผลว่า เสียงขับร้องไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงถือว่าการที่บริษัทฟอร์ดเลียนแบบเสียงของเธอไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์[36] ศาลรัฐแคลิฟอร์เนียได้วางรากฐานเกี่ยวกับการพิจารณาเกี่ยวกับการละเมิดโดยการยักยอกเสียง คือโจทก์ต้องพิสูจน์ให้ได้ดังนี้คือ ผู้กระทำละเมิดจงใจกระทำละเมิดต่อเสียง , เสียงนั้นมีลักษณะที่โดดเด่นหรือมีอัตลักษณ์ และ ผู้เสียหายเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ เสียงนั้นมีลักษณะเด่นที่จะสื่อถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงนั้นได้[37]

---

[35] Leagle. (2017). ***Browse Decisions.*** (Online). Available: http://www.leagle.com/decisions. [2017, Jun 7].

[36]World Intellectual Property Organization. (2007). ***WIPO Magazine.*** (Online). Available: http://wipo.int/wipo_magazine. [2017, May 15].

[37] Blair Joseph Cash. (2010). “Journal of Intellectual Property Law”. University of Georgia Law. p.217.

แต่อย่างไรก็ตาม เสียงมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะได้รับความคุ้มครองภายใต้หลักสิทธิความเป็นส่วนตัว เสียงของบุคคลไม่อาจมีลิขสิทธิ์ได้เนื่องจากเสียงไม่ได้รับการบันทึกลงในสื่อต้นแบบที่จับต้องได้[38] ตามหลักการที่รัฐบาลกลางกำหนดไว้เกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์

การพิจารณาลักษณะรูปแบบของเสียงที่มีลักษณะโดดเด่น คือการพิจารณาลักษณะการเปล่งเสียง โทนเสียง รวมถึงสไตล์การขับร้อง ทั้งนี้ถึงแม้เสียงขับร้องจะไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่ก็ยังคงได้รับรางวัลจากความสามารถนั้นโดยการให้ความคุ้มครองในลักษณะของการคุ้มครองอัตลักษณ์มิให้ผู้อื่นแสวงหาประโยชน์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและผลกระทบทางจิตใจของเจ้าของเสียงอันมีอัตลักษณ์นั้น ศาลจึงเห็นว่าการกระทำของฟอร์ดที่แอบอ้างให้ Hedwig ร้องเพลงโดยเลียนแบบเสียงของ Midler นั้น ถือได้ว่าเป็นการใช้อัตลักษณ์ของ Midler เพื่อแสวงหาประโยชน์และศาลยังให้เหตุผลอีกว่าเมื่อได้ยินเสียงของนักร้องที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง การที่ผู้เลียนแบบนำไปใช้งานในเชิงพาณิชย์ถือว่าเป็นการละเมิดโดยศาลอุทธรณ์ตัดสินให้ฟอร์ด ชดใช้ให้แก่ Midler ในความเสียหายที่เกิดขึ้น จำนวน 400,000 เหรียญ ศาลฎีกาซึ่งสบับสนุนการพิจารณาคดีของศาลรัฐบาลกลางในลอสแองเจลีสได้ยืนยันว่า Midler ควรได้รับชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวน 400,000 เหรียญ จากการที่บริษัทโฆษณาเลียนแบบเสียงของเธอในโฆษณาทางโทรทัศน์ โดยให้เหตุผลว่า ผู้อื่นไม่อาจจงใจเลียนแบบสไตล์ที่โดดเด่นของนักร้องที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางเพื่อขายสินค้าของตน และหากทำเช่นนั้น นักแสดงสมารถฟ้องร้องบริษัทผู้ลงโฆษณาภายใต้กฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียในการกระทำการโดยทุจริตหรือการโจรกรรมได้ ศาลฎีกาเห็นว่า Young & Rubicam จงเลียนแบบคำจำกัดความของ “Do you want to dance” และจงใจเลียนแบบการกระทำของ Midler บริษัทดังกล่าวจึงอาจถูกบังคับและจ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่นักร้องได้[39]

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการที่ศาลตัดสินว่าเสียงขับร้องไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ แต่ได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิของความเป็นส่วนตัวนั้น เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการใช้เสียงขับร้องแล้วไม่ปรากฏสิ่งที่ทำให้สื่อได้ว่าผู้ขับร้องได้เป็นผู้สร้างสรรค์งานด้วยตนเอง อีกทั้งหลักเกณฑ์สำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาคือการบันทึกงานนั้นลงในสื่อต้นแบบ เมื่อเสียงขับร้องไม่มีทั้งคุณลักษณะของงานที่สร้างสรรค์ด้วยตนเองและไม่มีการบันทึกลงบนสื่อต้นแบบ จึงไม่มีคุณสมบัติของการเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์ของเสียงถือว่าเป็นความสามารถพิเศษอย่างหนึ่งในตัวบุคคลซึ่งสมควรได้รับรางวัลตอบแทนความสามารถนั้น และการที่กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองตามหลักสิทธิของความเป็นส่วนตัว ซึ่งในคดีนี้โจทก์ได้รับชดใช้ค่าเสียหายถือว่าเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลแล้ว

---

[38] ***Ibid,*** p.217.

[39] คดีระหว่าง Bette Midler V. Ford Motor Company (1988).

3.4.2 Tom Waits v. Frito Lay, Inc. 1992

Tom Waits เป็นนักร้องและนักแต่งเพลงมืออาชีพที่มีชื่อเสียงได้ฟ้องร้องต่อบริษัท Frito Lay ซึ่งเป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายอาหารบรรจุภัณฑ์สำเร็จรูปรวมถึงขนมยี่ห้อ Doriots ว่ามีการจงใจใช้เสียงขับร้องที่เหมือนเสียงของตนเพื่อประกอบการการโฆษณาสินค้า ในขณะนั้นบริษัท Tracy-Locke ซึ่งเป็นบริษัทที่จัดทำแคมเปญโฆษณาให้แก่ Frito-Lay มีแนวคิดที่จะนำเสนอโฆษณาที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเพลงของ Tom Waits จึงจัดหาให้มีผู้ขับร้องเพลงโฆษณาที่ใช้การขับร้องโดยเลียนแบบเสียงของ Tom Waits จนในที่สุดก็ได้ Stephen Carter ซึ่งเป็นนักแสดงมืออาชีพและยังเป็นแฟนเพลงของ Tom Waits เขาสามารถเลียนแบบเสียงของ Tom Waits ได้อย่างเหมือนจริง โฆษณาชิ้นนี้ถูกออกอากาศผ่านทางวิทยุในหลายๆ รัฐของสหรัฐอเมริกา[40] เมื่อ Tom Waits ได้ยินเพลงโฆษณาผ่านทางวิทยุ เขารู้สึกตกใจอย่างมาก เพราะเสียงขับร้องเพลงที่ได้ยินนั้นมีความเหมือนกับเสียงของ Tom Waits อย่างมาก

Tom Waits ได้ฟ้องร้อง Tracy-Locke และ Frito-Lay โดยกล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำละเมิดโดยการเลียนแบบหรือยักยอกเสียงขับร้องเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยฟ้องภายใต้กฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย และ กฎหมาย Lanham Act ในคดีนี้ขณะลูกขุนได้มีความเห็นว่าจำเลยมีความผิด โจทก์ได้รับชดใช้ค่าเสียหาย 375,000 เหรียญ และความเสียหายที่เกิดจากการถูกเลียนแบบอีก 2,000,000 เหรียญ และอีก 100,000 เหรียญสำหรับกรณีละเมิดตามกฎหมาย Lanham Act [41] การอ้างสิทธิ์ของ Tom Waits เป็นเช่นเดียวกันกับ Bette Midler คือการอ้างสิทธิ์เกี่ยวกับการละเมิดในเสียง[42] ไม่ได้ฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิ่งบันทึกเสียงหรือองค์ประกอบใดๆทางดนตรี

นอกจากนี้ประวัติประวัติศาสตร์ของกฎหมายระบุเจตนารมณ์ที่ชัดแจ้งของสภาคองเกรสว่า “การพัฒนากฎหมายโดยทั่วไปเกี่ยวกับ “ความเป็นส่วนตัว” “การเผยแพร่” และความลับทางการค้า” ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการถูกบุกรุกสิทธิในความเป็นส่วนตัวในเสียงขับร้องจะต้องพิจารณาให้ครบองค์ประกอบความผิด ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เคยใช้ในการพิจารณาคดีของ Bette Midler คือต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า (1) มีการจงใจเลียนแบบเสียงขับร้อง (2) เสียงขับร้องนั้นมีลักษณะที่โดดเด่น และ (3) ผู้ถูกกระทำละเมิดเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ดังนั้น การอ้างสิทธิ์ในเสียงของ Tom Waits

---

[40] Mental Floss. (2016). ***When Tom Waits sued Frito-Lay over a Doritos Ad***. (Online). Available: http://www.mentalfloss.com. [2017, July 15].

[41] Leagle. (2017). ***Browse Decisions***. (Online). Available: http://www.leagle.com/decisions. [2017, Jun 7].

[42] Edwin F. McPherson. (2003). Voice Misappropriation in California-Bette Midler,Tom Waits, and Grandma Burger. ***University of Miami School***, p.45.

ที่จะขอรับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องจึงไม่อาจได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยกฎหมายลิขสิทธิ์ของรัฐบาลกลาง

คดีที่เกิดขึ้นทั้งสองคดีดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการแสวงหาประโยชน์ในเสียงขับร้องของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายให้แก่เจ้าของเสียงขับร้องที่แท้จริง แต่เมื่อไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดให้ความคุ้มครองเสียงขับร้องในฐานะที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ผู้เสียหายจึงไม่อาจอ้างสิทธิขอรับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องของตนได้ แต่อย่างไรก็ตาม เสียงขับร้องได้รับความคุ้มครองตามสิทธิของความเป็นส่วนตัว โดยการขอรับการเยียวยาความเสียหาย ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ละเมิดได้กระทำการละเมิดครบองค์ประกอบความผิดตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเสียหายจากการถูกเลียนแบบเสียงขับร้องไม่ใช่เรื่องของลิขสิทธิ์ แต่เป็นเรื่องของการถูกละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคล

กฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา จะคุ้มครองงานที่**เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (Expresstion of idea)** ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา The Copyright Act 1976 Section 102(b) บัญญัติว่า

"In no case does copyright protection for an original work of authorship extend to any idea, procedure, process, system, method of operation, concept, principle, or discovery, regardless of them form in which it is described, explained, illustrated, or embodied in such work.

โดยหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกามีปรากฏอยู่ในมาตรา 102(a) ที่กำหนดว่า งานที่จะได้รับความคุ้มครองนั้น ต้องเป็นงานที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ด้วยตัวผู้สร้างสรรค์เอง (Original work of authorship) และต้องมีการบันทึกลงบนสื่อใดๆ ก็ตาม ที่สามารถนำเสนองานนั้นออกมาให้ปรากฏ (Fixation) เป็นรูปร่าง สัมผัสจับต้องได้ ไม่ว่าจะบันทึกด้วยวิธีการหรือเครื่องมือใดๆ[43] แต่ไม่ได้กำหนดเอาไว้ว่าอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการสร้างโดยมีการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

หลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) นี้มีปรากฏอยู่ในแนวปฏิบัติของสำนักงานลิขสิทธิ์แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำหนดว่า งานต้องเกิดจากการริเริ่มโดยตัวผู้สร้างสรรค์เอง จึงจะถือว่าเป็นงานตามความหมายของลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นงานที่ตกเป็นงานสาธารณะ หรือคัดลอกงานมาจากผู้อื่น และงานนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่ อาจเป็นงานที่เคยมีผู้ทำไว้แล้วก็ได้ เพียงแต่การสร้างสรรค์นี้ต้องเป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้สร้างที่ไม่ได้คัดลอกหรือลอกเลียนมาจากผู้ใด

สำหรับการจะพิจารณาว่าผู้ใช้เสียงขับร้องถือว่าเป็นผู้สร้างสรรค์งานหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน เนื่องจากการใช้เสียงขับร้องมีความซับซ้อนที่จะตัดสินว่า เสียงขับร้องนั้นเป็นการ

---

[43] The Copyright Act 1976. Section 102.

พยายามสร้างเสียงหรือเปล่งเสียงออกมาให้แตกต่างจากคนทั่วไปและให้เป็นที่จดจำ หรือการเปล่งเสียงออกมาเพื่อเน้นการถ่ายทอดบทเพลง ถ่ายทอดอารมณ์ของเพลงนั้นๆ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ต่อไป

สำหรับเสียงขับร้องที่มีความน่าสนใจอีกกรณีหนึ่ง คือเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เครื่องมือดิจิทัลที่ใช้ในอุตสาหกรรมเพลงก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อเครื่องมือดิจิทัลมีการพัฒนาจนสามารถดัดแปลงเสียงของคนให้แตกต่างไปจากเดิม เช่น จากเสียงคนเป็นเสียงการ์ตูน หรือเป็นเสียงเล็กๆ สูงๆ ทำให้เสียงที่ถูกดัดแปลงแล้วนั้นมีความแปลกใหม่ อีกทั้งยังสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เห็นได้จากการดัดแปลงเสียงในงานเพลง เช่น เพลง “Lonely” ของ “Akon” นักร้องผิวสีชาวอเมริกัน และการดัดแปลงเสียงในลักษณะนี้เริ่มมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในตลาดเพลง รวมถึงในประเทศไทยด้วย หากย้อนไปเมื่อหลายปีก่อน ค่ายอาร์เอสโปรโมชั่นได้ปล่อยเพลงที่มีการดัดแปลงเสียงขับร้องออกมาสู่ตลาดเพลง โดยใช้ศิลปินเป็นการ์ตูน ใช้นามแฝงว่า “DDZ” ซึ่งได้รับความนิยมมากพอสมควร

เมื่อพิจารณาถึงการดัดแปลงเสียงขับร้องจะพบว่า การดัดแปลงเสียงขับร้องมักถูกสร้างขึ้นโดยผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือวิศวกรบันทึกเสียง (Sound engineer) โดยการใช้เครื่องมือดิจิทัลสร้างสรรค์เสียงในลักษณะดังกล่าวขึ้นมา เสียงที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลนี้จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าผู้ทำการดัดแปลงเสียงขับร้องได้สร้างเสียงต่างๆ ขึ้นโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของการที่จะทำให้งานนั้นได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ กล่าวคือ เสียงที่ถูกดัดแปลงนั้นได้ถูกสร้างขึ้นจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้ความสามารถ ความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์ขึ้นมา โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบงานของผู้อื่นหรือไม่ และเมื่อสร้างเสร็จแล้วได้มีการบันทึกลงบนสื่อต้นแบบตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกากำหนดหรือไม่ เพราะการบันทึกงานที่สร้างสรรค์ลงบนสื่อต้นแบบ (Fixation) ถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้มองเห็นจับต้องได้และรับรู้ถึงผลงานนั้นได้ และทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาหลายอย่างประกอบกัน ซึ่งความเป็นไปได้ในการที่เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลนี้จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

3.5 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องตามกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศไทย

การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย มีหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาสามารถสรุปได้ดังนี้

1) เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea) ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยกำหนดว่าการคุ้มครองลิขสิทธิ์ จะคุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด แต่ไม่คุ้มครองในส่วนของสิ่งที่เป็นเพียงความคิด หรือขั้นตอน กระบวนการ กรรมวิธี แนวคิด หรือการค้นพบ กฎหมายจะให้ความคุ้มครองเฉพาะสิ่งที่ได้แสดงออกมา หากเป็นแค่เพียงความคิดหรือแนวคิด จะไม่ได้รับความคุ้มครอง ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการพิสูจน์ว่าใครเป็นเจ้าของความคิดที่แท้จริงนั้นทำได้ยาก และจะทำให้มีงานสร้างสรรค์ออกมาน้อยลง เพราะถูกจำกัดไม่ให้ใช้แนวคิดของผู้อื่นหรือสิ่งอื่นเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

สำหรับรูปแบบการแสดงออกซึ่งความคิดที่เกี่ยวกับการบันทึกผลงาน ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันในวงการวิชาการ เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยไม่ได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่างานที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้หรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการบันทึกงานไว้โดยชัดแจ้ง แสดงว่าการแสดงออกซึ่งความคิดจะแสดงออกมาในรูปแบบใดก็ได้ อย่างเช่นในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่มีการแสดงแสงไฟที่กรุงเบอร์ลิน กฎหมายลิขสิทธิ์ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าว ซึ่งการแสดงแสงไฟในงานดังกล่าวเป็นการแสดงให้ปรากฏในขณะนั้นและไม่ได้มีการบันทึกไว้ ประกอบกับความเห็นของนักวิชาการบางท่าน ที่แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การแสดงออกซึ่งความคิดไม่จำเป็นต้องมีการบันทึก เพียงแต่เป็นการทำให้สิ่งที่เป็นความคิดถูกแสดงออกมาให้บุคคลทั่วไปรับรู้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดแล้ว เพราะฉะนั้น การเปล่งเสียงขับร้องก็ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดอย่างหนึ่ง

ในกรณีเสียงขับร้องที่ผู้ขับร้องเปล่งออกมาเพื่อแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ถึงอารมณ์หรือความรู้สึกที่อยู่ในเพลง ซึ่งเกิดจากความคิดและไอเดียในการนำเสนออารมณ์ผ่านโทนเสียงของผู้ขับร้องในขณะนั้น ก็ถือได้ว่าผู้ขับร้องได้ทำการแสดงออกซึ่งความคิดแล้ว และสำหรับกรณีเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล เป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดของผู้ดัดแปลงที่ต้องการจะสร้างสรรค์งานรูปแบบใหม่เพื่อนำมาใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งในงานเพลง จึงนำเสียงขับร้องธรรมดามาดัดแปลงโดยใช้เครื่องมือดิจิทัล ดังนั้น เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงดังกล่าว จึงเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดของผู้ดัดแปลงอย่างชัดเจน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทั้งกรณีเสียงขับร้องธรรมดาและเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ต่างก็เป็นงานที่มีการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea) อย่างไรก็ตาม ความเป็นไปได้ที่จะทำให้เสียงทั้ง 2 ประเภท ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้น จะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆตามหลักเกณฑ์การได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ร่วมด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในบทต่อไป

2) เป็นงานที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) หมายถึงงานที่สร้างขึ้นโดยไม่ได้ลอกเลียนแบบมา ผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ความรู้ความชำนาญ ความสามารถ (Skill) ความวิริยะอุตสาหะ (Labor) ตลอดจนวิจารณญาณ (Judgement) ทั้งนี้การสร้างสรรค์ด้วยตนเองคือการที่บุคคลนั้นได้เป็นผู้ก่อให้เกิดงานขึ้นมาเอง งานดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่ ดังนั้น ผู้สร้างสรรค์อาจสร้างสรรค์มาจากความคิดของตนเองหรือจากความคิดของผู้อื่นก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้คุ้มครองความคิด หลักการเป็นผู้สร้างสรรค์ตัวตนเองนี้ แม้กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยจะไม่ได้บัญญัติคำนิยามไว้ชัดเจน แต่หากตีความตามความหมายของผู้สร้างสรรค์ในมาตรา 4 จะเห็นได้ว่า ให้ความหมายถึงการเป็นผู้ลงมือทำด้วยตัวเองโดยไม่ได้ลอกเลียนแบบ เมื่อนำมาหลักการสร้างสรรค์งานด้วยตนเองมาพิจารณาในกรณีเสียงขับร้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ขับร้องจะใช้เสียงขับร้องในลักษณะที่เป็นการมุ่งเน้นถึงการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และสื่อความหมายของเพลง และในขณะเดียวกันก็ยังคงเอกลักษณ์ในเสียงขับร้องของตนอยู่ ประเด็นนี้จึงเป็นปัญหาทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องว่า เสียงขับร้องถือเป็นงานที่สร้างสรรค์ด้วยตนเองหรือไม่ กล่าวคือ ต้องพิสูจน์ให้ปรากฏว่าการเปล่งเสียงขับร้องนักร้องนั้นถือเป็นการสร้างสรรค์ตามหลัก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญอันจะทำให้เสียงขับร้องจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

สำหรับกรณีเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้ดัดแปลงเสียงขับร้องที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นั้น เป็นการปฏิบัติงานที่มีแนวโน้มการเป็นการสร้างสรรค์งานด้วยตนเองตามหลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) เพราะงานที่ผู้ดัดแปลงสร้างขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ดัดแปลงคิดขึ้นมาเองไม่ได้มีการลอกเลียนแบบงานของผู้ใด ประกอบกับการลงมือปฏิบัติงานโดยอาศัยความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในหลายๆ ด้านของผู้ดัดแปลง กล่าวโดยสรุปคือ เป็นงานที่เกิดจากปัญญาและความสามารถของผู้ดัดแปลง แต่การที่เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ก็ต้องเข้าองค์ประกอบอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

3) เป็นการแสดงออกโดยชนิดของงานที่กฎหมายยอมรับ (Type of work) คือการที่ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงออกซึ่งความคิดออกมาแล้วนั้น สิ่งที่แสดงออกมาต้องเป็นสิ่งที่กฎหมายยอมรับด้วย ซึ่งงานที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยให้การยอมรับได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียง แพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะของผู้สร้างสรรค์ ทั้งนี้ ไม่ว่างานนั้นจะได้แสดงออกมาในรูปแบบใดก็ตาม

เมื่อพิจารณาถึงกรณีเสียงขับร้องที่เป็นเสียงขับร้องธรรมดาก็เห็นว่า เสียงขับร้องไม่อาจจัดให้อยู่ในงานประเภทใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ เนื่องจากไม่มีคุณสมบัติใดที่ตรงกับงานทั้ง 11 ประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้การยอมรับ แต่อย่างไรก็ตาม เสียงขับร้องจะสามารถได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

สำหรับเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล เป็นงานที่ผู้ดัดแปลงจะต้องบันทึกงานนั้นลงบนวัสดุใดๆเสมอ มิเช่นนั้นแล้วจะไม่สามารถทำให้งานนั้นปรากฏได้ ด้วยลักษณะของการสร้างสรรค์งานดังกล่าว ทำให้เสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล มีคุณสมบัติตรงตามคำนิยามของการเป็นงานสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งทำให้งานดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเป็นงานอันได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์อย่างมาก แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ร่วมด้วยอีกเช่นกัน

จากหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทยดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าการที่งานใดจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้น ต้องเป็นงานที่มาจากการสร้างด้วยตัวเองไม่ได้มาจากการลอกเลียนแบบผู้อื่น และสร้างงานนั้นขึ้นโดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง ทุ่มเทกำลังกาย กำลังสติปัญญา ความพยายาม และจิตวิญญาณในการสร้างสรรค์งานนั้น โดยเมื่อสร้างสรรค์งานเสร็จแล้วได้มีการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea) การแสดงออกซึ่งความคิดนี้สามารถแสดงออกในรูปแบบก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้จำกัดรูปแบบของการแสดงออกไว้ และต้องเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดในงานประเภทที่กฎหมายให้การยอมรับ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 มีทั้งหมด 11 ประเภท ได้แก่ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานศิลปกรรม งานดนตรีกรรม งานโสตทัศนวัสดุ งานภาพยนตร์ งานสิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ การกำหนดประเภทของงานที่กฎหมายยอมรับในมาตรา 6 นี้ เป็นการกำหนดอย่างกว้างๆ เพราะยังมีคำว่างานอื่นใด หมายความว่าไม่ได้จำกัดตายตัวเฉพาะงานที่กล่าวมาเท่านั้น เมื่อการได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้ถูกกำหนดไว้โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น เสียงขับร้องและเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ และเนื่องจากในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายใดที่ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้อง รวมทั้งเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากมีผู้เลียนแบบเสียงของนักร้อง หรือนำเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดย

เครื่องมือดิจิทัลไปแสวงหาประโยชน์ จะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แก่เจ้าของเสียงหรือผู้ดัดแปลงเสียงขับร้องดังกล่าวหรือไม่ เมื่อการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ในกฎหมายไทย ให้ความคุ้มครองอย่างจำกัด อาจทำให้ผู้สร้างสรรค์งานอาจหมดกำลังใจในการคิดงานใหม่ๆ ออกมา เพราะสร้างสรรค์ออกมาแล้วงานที่มาจากความสามารถของตนกลับไม่ได้รับความคุ้มครองใดๆ เลย ย่อมทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะสร้างสรรค์ต่อไป อีกทั้งการที่ต้องยอมให้บุคคลอื่นนำงานไปใช้ได้อย่างเสรี เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น มีผู้เลียนแบบเสียงขับร้องของนักร้องที่มีเอกลักษณ์แล้วได้รับค่าตอบแทนจากการเลียนแบบเสียงนั้น โดยผู้นั้นอาจทำเป็นอาชีพหรือทำเป็นครั้งคราว แต่เจ้าของเสียงจริงๆกลับไม่ได้รับประโยชน์ใดจากการเลียนแบบนั้นเลย หรือมีผู้นำเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลไปใช้โดยไม่ต้องขออนุญาต ย่อมเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้สร้างสรรค์ที่สร้างงานมาด้วยความทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังสมอง

ถึงแม้กรณีการลอกเลียนแบบเสียงขับร้องยังไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่ก็เคยมีคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับการจงใจเลียนแบบเสียงขับร้องเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ หากไม่มีกฎหมายคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่เพิ่มเข้ามาในรูปแบบใหม่ๆ อยู่เรื่อยๆ อาจทำให้ผู้สร้างสรรค์หมดกำลังใจในการสร้างสรรค์งานออกมา ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงอยากทำการศึกษาวิจัยถึงแนวทางในการให้ความคุ้มครองเสียงขับร้องรวมทั้งเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัล และความคุ้มครองดังกล่าวมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

สรุป

จากการศึกษาในบทนี้ ทำให้ทราบว่าเสียงขับร้องของมนุษย์ สามารถแบ่งออกได้หลายประเภท รวมถึงที่มาของอัตลักษณ์ในเสียงขับร้องนั้นเป็นสิ่งที่มีมาแต่กำเนิด สำหรับเสียงขับร้องที่ถูกดัดแปลงโดยเครื่องมือดิจิทัลนั้น เป็นสิ่งที่ผู้ดัดแปลงเสียงขับร้องเป็นผู้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และลงมือสร้างสรรค์งานขึ้นมาด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงแนวคิดของการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในเสียงขับร้องในกฎหมายต่างประเทศว่า เสียงขับร้องยังขาดคุณสมบัติของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality and Creativity) และเมื่อนำหลักเกณฑ์การได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของกฎหมายไทย มาพิจารณากับเสียงขับร้องทั้งสองประเด็นนี้ ก็มีหลักเกณฑ์หลายประการที่น่าจะเข้าเงื่อนไขของการเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตาม เสียงขับร้องทั้งสองประเด็นนี้จะสามารถได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป